

I private hjem på globale vilkår

– at være au pair i dagens Danmark

AF EDITH MARIE ROSENMEIER

Fig.1

Au pair og værtsfamilie

Au pairen er 23 år, værtsparret 36 år og børnene 8, 6 og 2 år. Au pairen var hos familien juli 2009-december 2010. Au pairen tog herefter hjem på ferie i en måned og blev au pair i Norge.

Au pair and host family

The au pair is 23 years old, the host couple are 36 and the children are aged 8, 6 and 2. The au pair was with the family from July 2009 to December 2010. The au pair then went home on holiday for a month and afterwards became an au pair in Norway.

Foto: Nationalmuseet 2010

Fra 2010 til 2012 gennemførte Danmarks Nyere Tid på Nationalmuseet en undersøgelse af au pairer i Danmark. Projektet skriver sig ind i en lang tradition for samtidsdokumentation i form af Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser (NEU), der går tilbage til 1940'erne. I flere omgange er tyende- og tjenestepigeerindringer blevet indsamlet i NEU-regi. Au pair-projektet bygger videre på eksisterende dokumentation, men rummer også nye perspektiver i kraft af de kulturmøder og andre særlige perspektiver, der præger au pairernes liv i vore dages samfund. I undersøgelsen er det gruppen af filippinske au pairer, der er i centrum. De skildrer deres forhold og egen opfattelse af det at være au pair i Danmark i en periode. Farumgaard-Fonden har støttet formidling af indsamlingsprojektet.

Samtidsdokumentation

Au pair-ordningen vedtaget i 1969 i Europarådet sikrer, at man på lovlig vis kan benytte udenlandsk arbejdskraft i private hjem til husarbejde. Au pair-området er et nicheområde, idet en au pair hverken er husarbejder eller studerende, men alligevel udfører husarbejde til gengæld for kulturel udveksling. Au pair-overenskomsten sigtede dengang på unge kvinder i Europa, som ønskede at lære sprog gennem ophold i en familie, og til eksempel drog mange danske unge piger på den måde ud i verden. I beretningerne i NEU er der eksempler på danske kvinder, som tog til bl.a. Frankrig for at dygtiggøre sig i husholdning og sprog. Denne undersøgelses hovedfokus blev rettet mod au pairer fra lande uden for Europa for at belyse de nye au pairers tilværelse.

Au pair-ordningen rummer i dag deltagelse af au pairer på globale vilkår, hvor de unge kvinder rejser langt for at skaffe sig et arbejde og en indkomst. Kvinderne sparer op og sender penge tilbage til hjemlandet for at forbedre familiens levevilkår. Au pairerne afspejler migration fra fattigere til rigere lande. Nationalmuseet valgte at dokumentere

dette samtidsfænomen. Nationalmuseet har som mål for sine nutidsundersøgelser at dokumentere væsentlige tendenser og fænomener i tiden, og den offentlige debat og interesse for filippinske au pairers vilkår, især deres arbejde i værtsfamilierne i forhold til den kulturelle udveksling, understregede, at her var et relevant område at dokumentere.

Styrken ved samtidsdokumentation er, at der løbende kan indhentes uddybende svar og nyt materiale fra dem, der udspørges, de såkaldte informanter, og der kan opstå samarbejder, ja endog bånd mellem museum og informant. Det kræver tillid og vedholdenhed at få tilladelse til at få billeder samlet ind og endnu mere at få lov til at formidle dem, og tidsperspektivet for et projekt som dette kan derfor være langt. Men alt i alt lykkedes det gennem informanternes tillid, åbenhed og ønsker om at bidrage til Nationalmuseets samlinger at give de involverede au pairer medejerskab til undersøgelsen. Au pairer, værtsfamilier og informanter gik i dialog med museet om kriterierne for offentliggørelse af indlånt materiale med det resultat, at der allerede nu kan formidles materiale, som giver et indblik i au pairers forhold i Danmark (fig.1). Det er væsentligt, at au pairernes egne stemmer kommer frem, og det er f.eks. lykkedes at få tilladelser til brug af deres fotos af au pair-arbejdet med børnene. På længere sigt vil

Fig.2

Tabel: Opholdstilladelser til au pair-personer 2004-2012

Nationalitet	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Filippinerne	475	569	955	1.510	2.163	2.165	2.140	1.950	1.720
I alt	1.500	1.471	1.793	2.207	2.937	2.773	2.649	2.409	2.109

Kilde: www.nyidanmark.dk

Der var ca. 4.000 au pairer i hvert af årene 2010-12 og ca. 3.000 filippinske au pairer, idet opholdstilladelser gives for 1½ år (fra maj 2011 for to år).

Table: Residence permits to au pairs, 2004-2012

Nationality	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
The Philippines	475	569	955	1510	2163	2165	2140	1950	1720
Total	1500	1471	1793	2207	2937	2773	2649	2409	2109

Source: www.nyidanmark.dk

There were c. 4000 au pairs in each of the years 2010-12 and c. 3000 Filipino au pairs, since residence permits are granted for 1½ years (as of May 2011 for two years).

materialet kunne fortælle om au pairers vilkår både med hensyn til ordningens indhold af kulturel udveksling og om au pairernes udbytte i form af opsparing og hjemsendte penge.

Dokumentationen foregik ved feltarbejde i form af kvalitative interviews og deltagerobservation. Målet var at indsamle au pairernes egne livshistorier. Her viste det sig som forventet vanskeligt at trænge ind i temaer, som ligger inden for privatsfæren med følsomme emner som billeder af au pairer i det daglige arbejde og af børnene i værtsfamilierne. Informanterne blev fundet gennem netværk med tilknytning til au pairer. Interviewene foregik på engelsk, der, selv om det er et fremmedsprog for begge parter, beherskedes tilstrækkeligt til at få oplysninger om au pairernes hverdag frem.

De spørgsmål, undersøgelsen stillede til au pairer og værtsfamilier, kredede om det, at au pairerne er migranter, og at mange vender hjem igen. For at forstå au pairerne er det hensigtsmæssigt at benytte sig af et perspektiv med vægt på livshistorier, hvor man indsamler og undersøger au pairernes fortællinger inden for en ramme, der går ud over de år, de tilbringer i Danmark. Feltarbejdet viser variationer og mønstre inden for den meget sammensatte gruppe af filippinske au pairer, men hovedvægten i besvarelserne pegede på et tilfredsstillende udbytte af au pair-opholdet både i forhold til at få en indkomst og ny kulturel indsigt.

Det gælder i visse tilfælde også, selv om en au pair har skiftet værtsfamilie under sit ophold. Det betyder ikke nødvendigvis, at hun har været utilfreds med det første ophold, men at hun gennem det og mødet med det fremmede har set sig om efter endnu bedre muligheder. Opholdet og skift af værtsfamilie kan derfor også ses som en styrkelse af au pairens egen identitet og selvvær.

Mellem familiemedlem og tjenestepige

”Jeg ser dem overalt på vejene, hvor jeg bor”, fortalte en informant fra Nordsjælland i 2009. Statistisk materiale bekræfter iagttagelsen (fig.2). Filippinske au pairer har domineret statistikken siden 2009, hvor de udgør mere end 75 %.

Au parerne i indsamlingsprojektet er i midten af 20'erne, de har en længere skolegang eller uddannelser bag sig og har familie og venner på Filippinerne. Enkelte au parer har arbejdet i huset i et asiatisk land, og flere tager det næste au pair-job i Norge.

Mens au pareren opholder sig i værtsfamilien, indgår au pareren på lige fod med familiens øvrige medlemmer. Grundtanken er, at au pareren skal opfattes som en del af familien. Det er et begreb, som au pair-ordningen med tiden har fået vanskeligt ved at leve op til. Au parerne reflekterer over kulturmødet med værtsfamiliernes familieliv og måden, en dansk børnefamilie fungerer på i dag. Dens gøremål med vægt på værtsparrets fuldtidsarbejde og begges karriere kan virke fremmed på dem: *"Det har ikke noget at gøre med familielivet hjemme"* udtaler en au pair. Nogle au parer har svært ved at indgå på lige fod med børnefamiliens medlemmer. Flere opretholder en distance: *"Vi har et godt forhold, men det er udelukket, at være familiære, fordi jeg er genert. Det var forventet, vi spiste sammen. Det gjorde vi en gang på Williams fødselsdag"*. Au parer og informanter i det filippinske miljø forventer, at au pair-ordningen kan bidrage til opsparing. Det er ikke uden omkostninger: *"Det er hårdt arbejde"* lyder det samstemmende fra au parerne. Det hårde arbejde er både at få au pair-jobbet til at fungere og tid til arbejde, skole og fritid. Samtidig føler mange et stærkt savn af familien i Filippinerne. Tankerne kredser også om, hvordan pengene bliver brugt derhjemme. Ikke alle au parer har dog brug for at sende penge hjem: *"Min far er i Canada, han forsørger familien, min mor er på Filippinerne"*, videregiver en au pair, som i stedet sparer penge op.

Au parerne er bevidste om deres situation som au pair. Fælles er, at au parerne finder identitet og styrke i deres baggrund som arbejdsmigranter. De følger det filippinske mønster for arbejdsmigration, hvor 10 mio. ud af en befolkning på 90 mio. arbejder i udlandet. *"Du tænker, vi er fattige? Vi er uddannede personer"*, statuerer en au pair. *"I Filippinerne tænker de, vi er helte"*, udbryder en au pair, som var på vej til sit næste job i Norge. Ikke desto mindre anes grupperinger inden for gruppen af au parer. En gruppering koncentrerer sig om økonomien og holder sig til det nære, venner, familie og kirke, for det meste den katolske kirke. En anden gruppering vægter indkomsten og kulturelle oplevelser i Danmark og Europa. En tredje gruppering kommer for at blive gift. Der er selvfølgelig glidende overgange mellem grupperingerne. I materialet er den midterste gruppe stærkest repræsenteret. Der er flere grunde, bl.a. interesse i at dele ud af viden og erfaringer fra au pair-opholdet, mod til at åbne sig og tryk i at udtale sig.

Arbejde for værtsfamilien – rengøring og børnepasning

Au pair-kontrakten opregner to aktivitetsområder i form af huslige pligter og børnepasning. Arbejdet fordeles ud over ugens hverdage. Au pareren er typisk i aktivitet med tøjvask (fig.3), oprydning, rengøring og børnepasning. Aktiviteterne kan vægtes indbyrdes. Ud over faste rengøringsopgaver som gulvvask og støvsugning er løbende rengøring i forbindelse med børnene en del af arbejdet. Au parerne opfatter rengøring som et arbejdsområde, hvor de selv er med til at bestemme, hvornår arbejdet udføres. Som en au pair udtrykker det: *"Min tid afhænger af mig"*. Børnepasning består i at bringe og hente større børn til og fra daginstitutioner og skoler, være sammen med børnene om eftermiddagen, tage børnene med på legeplads, se efter mindre børn, mens forældrene laver mad, og være sammen med børnene før deres sengetid. Au parerne er som oftest selv vokset op i større familieenheder, hvor de er vant til at omgås

voksne og sørge for søskende. Au parerne hygger sig med værtsparrets børn om eftermiddagen. De serverer mad, som de selv kan lide. ”Jeg lader ham få filippinsk mad, nudler og ris”, siger en au pair. Au parerne får indsigt i velfærdsstatens grundlæggende træk gennem mødet med børnenes hverdag i Danmark, og de oplever børnenes vilkår gennem iagttagelser af velfærdssamfundet. ”Her er folk alle ens, ingen rige, ingen fattige. Fattige folk kan spise samme mad som rige folk, ligegyldig hvilken status du har, det er rart at være barn i Danmark, fordi I er meget fokuserede på børn, de kan gøre som de vil”, erfarer en au pair.

Mad og kulturmøde

Au parerne er vant til at spise ris ved flere af døgnets måltider. ”Tre gange om dagen morgen, frokost, middag, ris”. Navnlig morgenmaden er forskellig fra den filippinske med dens ”Fisk, ris, frugt som mangoer, grøntsager, kokosnød, bananer”, som en gruppe au parer udtrykker det. Kvinderne møder i Danmark en ny madkultur med vægt på korn- og mælkeprodukter. De indordner sig under værtsfamiliernes kostvaner. Au pareren deltager i arbejdet med at lave morgenmad og rydde op bagefter. Det ser ud til, at den kulturelle udveksling, som madlavning kunne afstedkomme mellem værtsfamilie og au pair, kun foregår til en vis grad. Det er forventeligt, at madlavning ville være et fokusområde under en kulturel udvekslingsordning. En stærkt medvirkende årsag er nok, at rengøring og børnepasning fylder det meste af de fem timer, hvor au parerne må arbejde. Dette svarer til migrationsforsker Helle Stenums resultater. I sin undersøgelse viser hun desuden, at filippinske au parer ofte gør rent i mere end de 30 timer om ugen, der må arbejdes i ordningen. Da heller ikke alle au parer i indsamlingsprojektet har lært at lave mad hjemmefra, skal de først lære at lave den mad, som spises i børnefamilierne. Det er dog ikke svært: ”Det er nemme retter som pasta og nemt at lave”, siger en au pair.

Fig. 3

Tøjvask

Tøjvask er en del af au parens huslige pligter ifølge kontrakten. Au pair på 23 år vasker værtsfamiliens og sit eget tøj om dagen, mens familien er på arbejde og i institutioner. Alt tøj tørres i det fri.

Washing clothes.

Washing is part of the au pair's household chores according to the contract. An au pair of 23 washing the host family's and her own clothes in the daytime, while the family are at work and in institutions. All the clothes are dried outdoors.

Foto: Nationalmuseet 2010

Logi

Værelserne ligger ofte i kældre, som er godkendt til beboelse. Alligevel kan de være mindre hensigtsmæssige til at opholde sig i. Nogle værtpar sparer på varmen, og kældrene bliver brugt til parkering af cykler. En informant fortæller: *"Der hænger tøj i kælderen, hvor au pair-pigen også har sit værelse"*. Au parerne bruger værelserne til at sove i, have venner på besøg og til at hvile sig i. Au parerne har fotos af kærester, venner og familie stående fremme. De kommunikerer på Skype, via sms'er og Facebook og er i forbindelse med Filippinerne midt på dagen, hvor de har fri og det passer med tidsforskellen. Au parerne ser værelserne som en del af deres privatsfære i familien. Grænserne bliver i praksis flydende, når små børn i familien banker på døren om aftenen for at lege. På spørgsmål om, hvordan au pareren så forholder sig, lyder svaret: *"Jeg lader dem komme ind"*.

Fig.4

Au parer til grill-party

Emerold Caballero, som sidder yderst til venstre er au pair ligesom kvinderne yderst til højre, Glady Tan og Mary Grace Tan. Jenilyn Alojado Hundevad nr. 2 fra venstre er forhenværende au pair. Kvinderne er til grill-party hos tømrer Claus Justesen, 29 år og kæreste au pair Maria fe Garcia Caliso, 26 år. Mary Tan er ældste søster til Glady Tan. Mary og Glady Tan er au parer i samme kvarter i Birkerød. Endnu en søster, Cherry Lou Tan, er au pair i Danmark. Der er en søster mere på Filippinerne. Mary, Cherry og Glady er kommet til Danmark ved kædemigration, hvor for eksempel søskende og kusiner følger hinanden.

Au pairs at a barbecue

Emerold Caballero, seated on the far left, is an au pair, as are the women on the far right, Glady Tan and Mary Grace Tan. Jenilyn Alojado Hundevad, no. 2 from the left, is a former au pair. The women are at a barbecue at the home of the carpenter Claus Justesen, aged 29 and partner to the au pair Maria de Garcia Caliso, 26. Mary Tan is the eldest sister of Glady Tan. Mary and Glady Tan are au pairs in the same neighbourhood in Birkerød. Another sister, Cherry Lou Tan, is an au pair in Denmark. There is yet another sister in the Philippines. Mary, Cherry and Glady came to Denmark through chain migration, where for example sisters and cousins succeed one another.

Foto: Nationalmuseet 2010

Lommepege

Til trods for, at au pæren ikke får løn, men kun lommepege, er den globale ulighed så stor, at det er muligt for den enkelte au pair at spare op og sende penge hjem. Lommepegene er en sikkerhed i ansættelsen for en au pair, som ønsker at forbedre sine egne og sin families levevilkår. I 2010 steg lommepegene fra 2.500 kr. til 3.000 kr. om måneden. En au pair beskattes af sin indkomst. For au pæren er det det udbetalte beløb, som er væsentligt, uanset om ydelsen forstås som lommepege eller som aflønning for arbejde. Beløbet, som sendes hjem, ligger i størrelsesordenen 500 til 2.500 kr. om måneden. En au pair fortæller: *"1000 kr. hver måned. Til min søster, til mine forældre, til medicin og mad"*. Andre au pærer gengiver mindste og største beløb, de har sendt hjem, som *"900 kr. og højst 2.900 kr."*. Au pærer kan få flere kontanter ved eksempelvis at aftale med værtsparret, at der i stedet for kost lægges et beløb oven i lommepegene, ligesom babysitning i værtsfamilien ud over arbejdstiden kan give penge. Man kan også i materialet få en fornemmelse af, at der kan være tale om fritidsarbejde andre steder end i værtsfamilien, måske som rengøringshjælp.

Kulturel udveksling

Hovedformålet med au pair-ordningen er kulturel udveksling med vægt på uddannelse i sprog og alment kendskab til værtslandets historie. Betydningen af den kulturelle udveksling har dog som helhed ændret sig med tiden, og i dag har andre behov og relationer højere status. Tit taler au pærene engelsk med børnene, et forhold som billiges både af værtspar og au pærer. Indsigt i dansk kultur og historie baserer sig nu på værtsparrets værdier om familiesamvær, som det kan komme til udtryk gennem invitationer til au pærer på weekendophold i sommerhuset sammen med familien. Au pærer får desuden kendskab til dansk kultur, når de på egen hånd bevæger sig rundt i samfundet. I weekenderne tager au pærene på ture til København, køber ind, fejrer fødselsdage, tager til fester (fig.4) går til møder (fig.5) og går i kirke (fig.6). Her er udbyttet af kulturel udveksling med danske vaner dog begrænset, da de oftest fortsætter i trossamfund, de kender til i forvejen. Materialets resultater viser, at kulturel udveksling er præget af indsigt i børnefamiliers liv i det danske velfærdssamfund, relationer med andre au pærer og til det dansk-filippinske migrantmiljø og muligheder for at navigere i hverdagen, så der kan sendes penge hjem.

Fig.5

Au pærer til orienteringsmøde
Au pærer har sat sig på trappen efter at have hørt foredrag om førstehjælp og om au pærens juridiske rettigheder i migrantforeningen Babaylan-Danmark. Mødet serverer spaghetti med kødsovs, filippinsk nationalret ifølge arrangøren, og chokoladecake. Maden er amerikansk inspireret.

Au pærs at a briefing
Au pærs have sat on the steps after hearing lectures on First Aid and au pærs' legal rights in the migrant club Babaylan-Denmark. The meeting serves spaghetti with meat sauce, a Filipino national dish according to the organizer, and chocolate cake. The food is American-inspired.

Foto: Nationalmuseet 2010

Au pair i private hjem på globale vilkår

Som ung kvinde i private hjem på globale vilkår må au pairen forholde sig ikke blot til husarbejde, men også til fremtiden. Netværk med andre au pairer, religiøse fællesskaber og kommunikation på Facebook hjælper au pairesne til at være handlekraftige. Det giver perspektiv at se på, hvordan au pairesne selv opfatter deres rolle, og på, hvordan de stilles i forhold til deres hjemland og egen familie. Antropolog Karen Fog Olwig har i sit arbejde redegjort for, hvordan kvindelige vestindiske arbejdsmigranter, som sender penge, tøj og andre materielle goder hjem til slægtninge, får succes i hjemlandet. Billedet af den succesrige kvindelige arbejdsmigranter lever også blandt au pairer. Det giver au pairesne styrke at se sin egen fortælling som en helhed af begivenheder, der kan forstås inden for rammerne af en bredere filippinsk migrationstradition. Så længe der ikke sættes spørgsmålstegn ved fortællingen, er au pairer med til at opretholde historien om den succesrige arbejdsmigranter. Selv om der i det virkelige liv kan forekomme dårlige arbejdsforhold, viser indsamlingen et billede af au pairesne som en migrant, der indpasser sig og tilegner sig et kulturelt udbytte. Det er tilsyneladende en succeshistorie. Det er nærliggende at nævne, hvad værtsparrene får ud af au pair-ordningen, som f.eks. en hverdag, der hænger bedre sammen.

Fig.6

Au pairer i kirke

Au pair Rose-Anne Valera, 22 år, tidligere au pair Edeliza R. Tarcena, 30 år, og au pair Bernadette Torrendon, 25 år, i Skt. Annæ kirke, Amager. Kvinderne er medlemmer af Søstrene Legio Mariæ, Skt. Annæ kirke, som mødes hver søndag før messe under ledelse af Linda Garcia, 59 år, immigrant fra Filippinerne.

Au pairs in church

The au pair Rose-Anne Valera, 22, the former au pair Edeliza R. Tarcena, 30, and the au pair Bernadette Torrendon, 25, in the St. Anne's Church, Amager, Denmark. The women are members of the Sisters of the Legion of Mary, at the church, who meet every Sunday for Mass under the leadership of Linda Garcia, 59, immigrant from the Philippines.

Foto: Nationalmuseet 2010

LITTERATUR

Stenum, Helle: *Au pair i Danmark: Billig arbejdskraft eller kulturel udveksling – En undersøgelse af au pair-ordningen i Danmark med særligt fokus på filippinske migranter*, Fag of Arbejde, København 2008, s. 1-62.

Olwig, Karen Fog: "Migrationsnarrativer", i *Kulturstudier nr. 2*, Odense 2010, s. 119-139 og <http://tidsskriftetkulturstudier.dk/>

Wikipedia, au pair:
http://da.wikipedia.org/wiki/Au_pair

Danmarks Nyere Tids blog, au pair:
<http://blog.nyeretid.dk>

FORFATTEROPLYSNINGER

EDITH MARIE ROSENMEIER
cand.mag., projektmedarbejder
Danmarks Nyere Tid,
Nationalmuseet

ENGLISH SUMMARY

In private homes on global conditions – on being an au pair in Denmark today

“In private homes on global conditions – on being an au pair in Denmark today” is about the National Museum’s survey in 2010-2012 of au pairs today in Denmark. The project is a continuation of the collection of housemaids’ memories in the National Museum’s Ethnological Survey. It offers new perspectives by virtue of cultural encounters that typify the lives of the au pairs. The main aim of the au pair scheme is that a host family gets housework done in return for accommodation and cultural exchanges (fig. 1). We hear about Filipino au pairs, who form the largest group of au pairs in Denmark (fig. 2). The article presents the main results about the au pairs, their stays with host families, their working conditions (fig. 3), their diet and cultural encounters, living conditions, pocket money, time off and cultural exchanges (figs. 4-6). The au pairs are viewed as migrants. The method used is field work in the form of qualitative interviews and participant-observation. Despite the fact that housework in private homes is a sensitive subject, the museum has succeeded in obtaining a body of material that is available to the general public. The au pairs send their savings home. They gain insight into the lives of the host families and the Filipino migrant milieu. Some au pairs have poor working conditions which do not overshadow the experience of being an au pair with the aim of improving one’s living conditions and obtaining cultural benefits. This gives the au pair strength to see her own story as a totality of events that can be understood within the framework of the Filipino migration tradition.